

★ נובמבר 2006

במטרה להרחיב את היריעה ולבחון סוגיות נוספות העומדות על סדר היום של האיחוד האירופי ושל מדינת ישראל, שונה שמה של סדרת פרסומי "מבט לבחירות" ל"מבט לאירופה".

מבט לאירופה מס' 5 בנושא: גרמניה והמזרח התיכון

בחודש ספטמבר 2006 אישר הפרלמנט הגרמני את צירופם של כ-2,400 חיילים גרמנים לכוחות יוניפי"ל במסגרת פריסתם המחודשת בדרום לבנון. בשל החשש מפני עימות אפשרי בין חיילים גרמנים לחיילים ישראלים החליט הפרלמנט הגרמני לשלוח לאזור בעיקר יחידות של חיל הים ללא מעורבות כוחות רגליים.

קאנצלרית גרמניה, ד"ר אנגלה מרקל, רואה בהשתתפותה של גרמניה בכוחות השלום הוכחה לשינוי המהותי שעברה המדינה מאז ימי היטלר. "ההחלטה על שליחת הכוחות הגרמניים אינה דומה להחלטות של ממשלות קודמות בנוגע למעורבות צבאית באזור – זוהי משלחת בעלת ממד היסטורי", אמרה מרקל. היא הוסיפה כי נכונותה של ישראל להצבת החיילים הגרמנים בגבולה היא "הוכחה לאמונה של ישראל בגרמניה, המדינה אשר יזמה את השמדתם של היהודים לפני שבעים ושלוש שנים [...] כמו כן, זהו ביטוי לאחריותה המיוחדת של כל ממשלה ופרלמנט גרמניים להפקת לקחים מן העבר הגרמני, ואין כמעט מקום מתאים יותר לכך מאשר גבול לבנון-ישראל". בינואר 2007 תתמנה גרמניה לנשיאה התורנית של האיחוד האירופי, ומרקל טוענת כי ארצה מודעת לאתגרים המוצבים בפניה במזרח התיכון, ובעיקר לצורך בהנעה מחודשת של התהליך המדיני במקביל למעורבותם של כוחות צבאיים בשטח.

להלן קטעים מהנאום שנשא אנגלה מרקל בפני הפרלמנט הגרמני ב-6 בספטמבר 2006:

"כבוד הנשיא! גבירותי ורבותי!"

"ישנם ימים המשנים את עולמנו. ייחודם הוא בכך, שכל אחד מאיתנו זוכר בדיוק מה עשה בהם. ה-9 בנובמבר 1989 היה יום כזה, ה-11 בספטמבר 2001 היה אף הוא יום כזה. ב-11 בספטמבר התוודענו לסוג חדש לחלוטין של איום – איום אי-סימטרי, כפי שאנו מכנים אותו – איום שבו אין אנו יכולים ללכוד את היריב, משום שהוא מוכן לכך שמעשיו יעלו לו בחייו.

"אני אומרת שאנו זקוקים לתשובות חדשות, מפני שאנו עומדים בפני איום חדש [...] עם זאת, הגרעין, הבסיס של הפעילות שלנו במסגרת מדיניות החוץ והביטחון לא השתנה. מאז כינון הרפובליקה הגרמנית הפדרלית ברור שיש לנו אחריות להיסטוריה – להיסטוריה הגרמנית ולהיסטוריה האירופית – היסטוריה הרצופה מלחמות בנות מאות שנים, היסטוריה הרצופה מאבק ירושה, מלחמות, כישלונות פוליטיים ולאומנות. העובדה שההיסטוריה הגרמנית והאירופית מעוצבות אחרת מאז 1945 נמנית עם ההישגים הגדולים של קודמינו.

[...]

"כינונם של מוסדות אירופיים היה החלטה נכונה של קודמינו. העובדה שהגענו לפתע להכרה – אני יכולה אף לומר, שסוף-סוף הגענו להכרה – שלא נוכל להרחיק לכת אם נחשוב אך ורק על עצמנו. מצבנו יהיה טוב בהרבה אם נתחשב גם באינטרסים של האחר. מה שראינו בזמנו כדרישה לא הגיונית, כגון חשיבה משותפת עם שכנינו, נראה לי כיום כהעשרה עצמית. הגענו להכרה, כי מה שמתאים לזולת נכון וטוב גם בשבילנו. זהו בעצם החידוש. אלה הם שני צדי המטבע של מדיניות החוץ והביטחון שלנו. האיחוד האירופי הפך את השיתוף הזה לאפשרי, ולכך אנו מרגישים עצמנו מחויבים.

"לכן המציאות והאתגרים השתנו עתה. המלחמה הקרה חלפה ואנו עומדים כיום בפני משימות חדשות ושונות לחלוטין. אך משימות אלה מוחשיות באותה מידה ודורשות אף הן מאמץ ניכר [...] ישנן שאלות, שעוד אין לנו עליהן תשובות משכנעות. עלינו להמשיך ולעסוק בהן. ממשלת גרמניה, לצד מדינות אירופיות אחרות, ובשיתוף

אירופה לאירופה

הופק ע"י: CSEPS & KAS
תחקיר: מיכל אשכנזי
עורכים: ד"ר לארס הנזל
וד"ר שרון פרדז
רכזת: אלמה ורדר-קסלר
עיצוב גרפי: ספי עיצוב גרפי

★
europe@bgu.ac.il
http://hsf.bgu.ac.il/europe

★
office@kasisrael.org
www.kas.de/israel

של ארצות-הברית, רוסיה וסין, הגישו לאיראן הצעה. בזכות הצעה זו קיוונו לצאת מהמעגל של פיתוח הגרעין והידרדרות ביחסים. אולם התגובה של איראן אינה מספקת. אין אנו רוצים לסגור את הדלת בפני משא ומתן, אך כאיחוד מדינות לא נוכל לעמוד מן הצד ולהסתכל כיצד איראן פוגעת בחוקי רשויות הגרעין הבינלאומיות.

"לא מדובר כאן בכך שאיראן אינה מודה במעשיה, אלא חמור מזה, בכך שאיראן עוברת על החוק כל פעם מחדש. בנסיבות אלו לממשלת גרמניה חשוב ביותר לשמור על אחדותה של הקהילה הבינלאומית. מאחר שהאופציה הצבאית אינה מתאימה במקרה של איראן, יש לנקוט אסטרטגיה של החלטיות ואחדות. חשוב להדגיש כי העדר תגובה אינו התשובה לסירובה של איראן. אנו ניצבים כאן בפני אתגר גדול.

"לאחרונה נוכחנו לדעת באיזה אופן נוגעים ענייני איראן למצב במזרח התיכון. בקיץ האחרון חווינו מצב פתאומי של התנגשויות נוראיות ואלים, שבהן עמדה הקהילה הבינלאומית בפני השאלה איך משיגים הפסקת אש ויציבות באזור זה. מתוך כך צמחה החלטה 1701 של מועצת הביטחון של האו"ם. ממשלת גרמניה – כמו כולנו – עמדה בפני השאלה מה ברצוננו וביכולתנו לעשות כדי לעזור ביישומה של החלטה זאת. הגענו למסקנה, בייחוד לאור הנסיבות ההיסטוריות, כי הצבת כוחות גרמניים על גבול ישראל-לבנון אינה מוטלת בספק.

"חייבים למנוע מצב שבו חיילים גרמנים יירו על הכוחות הישראליים. אולם אם גרמניה רואה את הבטחת זכות הקיום של מדינת ישראל כחלק ממדיניותה, אין אנו יכולים לקבל את העובדה שבאזור זה פוגעים בזכות קיומה של ישראל – ואכן פוגעים בה – בעוד אין אנו מתערבים. אם ברצוננו לקחת חלק בתהליך ההומניטארי והפוליטי, יהיה זה קשה מאד לדרוש מאחרים לבצע את המשימה הצבאית.

"לכן הגשנו הצעה אשר תלויה בקבלת מנדט מוחשי למניעת הברחות הנשק. הצעה זאת תלויה בהסכמתן מרצון של ממשלות לבנון וגרמניה וכן האו"ם. המשא ומתן בעניין זה הוא חלק בלתי נפרד מן התהליכים הפוליטיים [...] עלינו לגלות הבנה כלפי הגורמים השונים באזור. לעתים קשה לנו לשים את עצמנו במקומם של לבנון וישראל, אולם כפי שאנו מצפים לכבוד מאחרים בבואם לשפוט אותנו, כך אנו צריכים לכבד את האחרים.

"בימים אלו מדברים מעט מדי על התהליך המדיני במזרח התיכון ויותר על הפעולות הצבאיות. אי לכך חיוני ביותר שהפעולות ייעשו במקביל. שר החוץ הגרמני, אני ורבים אחרים יוזמים מהלכים ומנהלים שיחות מקדימות כדי להניע שוב את התהליך המדיני. אל לנו להסיט את מבטנו. בנוגע להחלטות 1559 ו-1680, בדיון על מידת שליטתו של צבא לבנון בכל שטח המדינה, אנחנו, משמע הקהילה הבינלאומית, לא דאגנו דיינו לממד המדיני. ההשלכות נראו היטב בקיץ האחרון, ואל לנו לחשוב שהבעיה תיפתר אך ורק על-ידי הצבתם של כוחות יוניפי"ל באזור. אנו חייבים להבטיח את זכות הקיום של ישראל ולהגיע לפתרון של שתי מדינות, פתרון הכולל מדינה פלסטינית. אנו מוכרחים גם לדאוג לכינון יחסים תקינים בין ישראל ללבנון.

"אני תומכת מאוד במאמציו של שר החוץ הגרמני ליצור קשרים גם עם סוריה, אם כי לא בכל מחיר. חשוב להתחשב במכלול האינטרסים של הגורמים השונים באזור כדי לבחון את מידת תרומתנו להזנקת תהליך השלום. גם אם כרגע נראה הדבר קשה להשגה, אין אפשרות אחרת, אלא להמשיך ולנסות מתוך שכנוע והתלהבות.

[...]

"אנו חייבים הן להתאים את עצמנו למציאות ולבדוק את היכולות שלנו [...] והן להיות קשובים למה שנעשה בעולם. מתוך כך נובע ההכרח בשיתוף הפעולה האירופי. הניסיון הוכיח, שאם ברצוננו לפעול למען האינטרסים שלנו, לא נוכל לעשות זאת בעצמנו. טוב ונכון לפעול במסגרות של שיתוף פעולה ביטחוני תחת האיחוד האירופי ונאט"ו, כדי לחלוק באחריות. מכך נובע הצורך באיחוד אירופי חזק ובעל יכולת לניהול משא ומתן.

"כממשלה, אין אנו טוענים כי כבר השגנו את כל מטרותינו. זו תהיה טעות לומר זאת. אך אני לגמרי משוכנעת, ששיפרנו את תנאי היסוד לפיתוח מתמשך. יתירה מזאת, בתחום מדיניות החוץ גדלה הקואליציה התומכת בגרמניה. בכל ההחלטות החשובות אין אנו נותנים שיגרו אותנו, אלא לוקחים לעצמנו את הזמן הדרוש ושוקלים את העניינים בתבונה. אנו נושאים ונותנים מתוך החלטיות, למען הדבר הנכון והחשוב, על פי נקודת מבטנו. גרמניה נמצאת כיום שוב במרכז ויש לה האפשרות לסייע בסכסוכים הגדולים בעולם."